

Anotace předmětu

Všeobecný kurz mezinárodního jazyka esperanto podle učebnice *Esperanto přímou metodou* od autora Stanislava Marčeka, která vyšla v 34 jazycích. Podle jejího holandského vydání *Esperanto via de directe methode* jsou například vedeny kurzy esperanta na Amsterdamské katedře interlingvistiky (Prof. Wim Jansen).

Koncepce kurzu je netradiční. V souladu s moderními principy metodiky vyučování cizích jazyků, s přihlédnutím na specifika esperanta, zdůrazňuje praktický cíl: vypěstovat u studentů co nejdříve praktické hovorové návyky a schopnosti porozumět poslouchanému a čtenému slovu. Bez překládání a zdlouhavých gramatických výkladů učí studenty myslet přímo v esperantu.

Použitá metoda sa opírá o přirozené vlastnosti mladých lidí, jako jsou schopnost imitovat to, co vidí a slyší, konkrétní představivost, hravost a vynalézavost, odvaha hovořit v cizím jazyku (časté sborové opakování), zájem a smysl pro řešení problémů apod.

Slovní zásoba kurzu se opírá o oficiální esperantský slovník „Baza radikaro oficiala“, který byl na vědeckém podkladě zpracován Akademií esperanta a který má být z důvodů jednotnosti závazný pro tvorbu všech učebnic esperanta. Kurz čerpá 750 nejpoužívanějších prvků a slov z tohoto frekvenčního slovníku a tím zaručuje jednotnost s učebnicemi v zahraničí, jako i to, že student se naučí obraty nejpotřebnější k dorozumění se v nejběžnějších situacích každodenního života. Slovní zásoba byla ještě před tvorbou učebnice roztržiděná do kategorií podle frekvence používání a při sestavování učebnice čerpaná tak, že nejpoužívanější výrazy se vyskytují v textech nejdříve, méně používané později. Tím je zaručeno postupné čerpání slovní zásoby od nejdůležitějších výrazů k okrajovým, méně používaným.

Tak jako slovní zásoba, i **gramatické prvky** byly předem roztržiděny podle pořadí důležitosti a v kurze se vyskytují v tom pořadí. Jednotlivé gramatické prvky jsou osvojovány v první části lekce v ucelených „krocích“, v kterých je problematika objasňována induktivní metodou. Na základě už odučeného materiálu, pomocí ilustrací, symbolů a kontextu student porozumí problematice intuitivně. Novému prvku je vždy věnován celý krok, který představí žákovi nový prvek v různých situacích a typických použitích.

Souvislý text se nachází až v druhé části lekce. Gramatické prvky a lexika se v předešlých krocích procvičili do takové míry, že je ho možné číst s porozuměním a bez překládání. Texty vycházejí ze živé, konkrétní situace. Zahrnují probrané gramatické jevy v jejich typickém použití a tak prohlubují a automatizují nové výrazové prostředky. V úvodních lekcích je to nejdříve popisný rámec a dialog, později situace z každodenního života, ze života rodiny, ze školy, texty o lidském těle, o přírodě a ročních obdobích, ze života lidí v městě a na dědině, psaní dopisů, přísloví, vtipy, krátké básně, pohádky a podobně.

Hlavní názorná učební pomůcka kurzu podle učebnice *Esperanto přímou metodou* je soubor 500 didaktických obrázků na kartonových foliích formátu A5, kterou autor učebnice připravil a vydal jako základní učební pomůcku. Obrázky chronologicky ilustrují jednotlivé „kroky“ učebnice a pomáhají lektorovi názorně a bez překládání objasňovat nová slovíčka a

gramatické prvky. Soubor 500 didaktických obrázků byl vydán i na kompaktním disku, pro možnou počítačovou projekci obrázků ve velkých třídách. Další učební pomůckou je CD s modelovou výslovností, které mohou studenti využít při samostudiu.

Při samostudiu – celou učebnicí se vine průběžný obrázkový slovník, který názorně a bez překládání objasňuje nová slovíčka. Na okraji stránky (3 cm) se jako na odvinutém filmu objevují nová slovíčka, nejdříve objasňovaná ilustracemi a symboly, potom objasněním nového slovíčka nebo pojmu už známými slovíčky (jednojazyčný slovník). Takto se žák učí nová slovíčka bez překládání a v živé souvislosti a učí se v esperantu přímo myslet. Studenty to podněcuje k aktivitě, když poutavou formou sami přicházejí na význam nových slov. Zároveň se eliminuje rušivá interference s mateřským jazykem. Pro každý případ, kdyby smysl nového slovíčka nebo nový obrat některý žák nepochopil, má každé nové slovíčko v textu číselný index (forma vysvětlivky) a za lekcí, v podtextovém slovníčku se nacházejí všechna nová slovíčka v překladu do češtiny – opět s číselným označením. Za textovou částí lekce se nacházejí cvičení jako otázky k textu, doplňovací a obměňovací cvičení, větné modely, substituční tabulky, řízená konverzace a jazykové hry, které vedou k přímému nácviku ve vyjadřování a dorozumívání, k zautomatizování řečových návyků, k motivaci aktivity a k oživení hodiny.

Rámcový plán práce

1. lekce: Estas, kaj, ne, kio, tio. Úvod do esperanta, abeceda, výslovnost, přízvuk. Stavba tázací a oznamovací věty, slovíčka „ĉu, jes, ne“, předložky „sed, antaŭ“, určitý člen „la“, příslovce „kie?“, předložka „sur“, osobní zájmena „li, ŝi“. Doplnňovací cvičení.

2. lekce: Zájméno „kia“, zápor pomocí „mal-“, předložky „en, apud, super“. Tázací zájméno „kiu? Konverzační cvičení. Substituční cvičení. Osobní zájmena. Přivlastňovací zájmena, ženský rod, rodina. Množné číslo. Doma, v zahradě. Hra. Předložky „al, de“, příslovce „nun“, ukazovací zájmena „tiu, tie“, akuzativ. Podmět, přísudek a předmět ve větě. Skloňování v esperantu. Doplnňovací cvičení. Hra.

3. lekce: Číslovky, kiom, kun, sen, per. Přítomný čas. Lidské tělo. Přítomný, budoucí a minulý čas sloves. Dni v týdnu. Předložky „antaŭ, post“. Příklad příslovce „kiel“, spojka „ĉar“. Konverzace. Příklad příslovce (-e). Neurčitek slovesa, rozk. způsob, výrazy množství – předložka „da“, předpona ge-, spojka „ĉar“. Hra.

4. lekce: Přípony :-ejo, -isto, -anto, předložky „ĉe, inter, el“, stupňování přídavných jmen (pli, plej, malpli, malplej), číslovky. Rodina. Cvičení. Kalendář, části dne, táz. příslovce „kiam, kiom, kioma“, neurč. předložka „je“, datum. Přípona „-aro“. Předložka „ĝis“, zvrtné/přivlastňovací zájmena „si, sia“. Píšeme dopis příteli.

5. lekce: Korelativní slovíčka „io, ĉio, nenio, iu, ĉiu, neni“, přípony „-ig-, iĝ-“, roční období, rok, týden. Báseň „La jaro“. Doplnňovací cvičení. Hra. Korelativní (určující) slovíčka „tia, ia, ĉia, nenia, ie, ĉie, nenie, iam, ĉiam, niam“, přípony „-eg-, -et-“. Ráno v rodině. Přísluví.

6. lekce: Přípona „-ilo“, předpona „ek-“, zájméno „kies“, spojka „ke“, neurč. zájméno „oni“, korelativa „iom, tiom“. V třídě. Přípona „-ido“, směrová otázka „kien?“, předložka „pri“,

příslovce „tial, tiel“, slovíčka „ajn, či“. Večer v rodině. Přísloví.

7. lekce: Předložky „por, tra, ĉirkaŭ, kontraŭ“, spojení „por ke“, podmiňovací způsob. Tvary sloves. Oběd v rodině. Zlomky (-on-), předložka „po“, přípony „-opo, -ad-, -obl- -foje. Hodiny, čas. Výlet do přírody. Vtipy. Výrazy „rigardi-vidi, aŭskulti-aŭdi, paroli-diri“.

8. lekce: Přípony „-aĵo, -eco, -ulo“, předložka „for“. Život člověka. Přísloví. V zoologické zahradě. Spojky „kvankam, tamen“. Přípony „-em-, -abl-“, předpony „re-, dis-“. V obchodě. Lidské tělo.

9. lekce: Přípony „-ant-, -at-, -estro, -ujo“. Předpona „bo-“. Příbuzenstvo. Přísloví. Na vsi. Složené časy, přechodníky a přičestí (aktivní a pasivní): přípony „-int-, -ont-, -it-, -ot-“.

10. lekce: Přípony „-ind-, -um-, -nj-, -ĉj-, -nj-“. Předložky „anstataŭ, apenaŭ, kvazaŭ“. Přísloví. Pohádka o sedmi kůzlátkách. Předložky „trans, preter, ekster, laŭ, ĵus“. Vtip. Každodenní esperanto: pozdravy, prezentace, na ulici, cestování, časté otázky, čas, počasí, nápisy, jiné časté věty. Oblečení.

11. lekce: Prezentace odborných textů z oblasti mezinárodních vztahů a diplomacie: (1) Slovakio – vojo malfacila al sendependeco, (2) Unuiĝintaj Nacioj, (3) Eŭropa Unio, (4) Nord-Atlantika Traktat-Organizo.

Povinná literatura

- MARČEK, Stanislav: Esperanto přímou metodou. přel. Max Kašparů, Dobřichovice 2010, KAVA-PECH, ISBN 978-80-87169-18-6.
- KRAFT, Karel – MALOVEC, Miroslav: Esperantsko-český slovník, Dobřichovice 1995, KAVA-PECH, ISBN 80-858553-11-6
- KRAFT, Karel: Česko-esperantský slovník, Dobřichovice 1998, KAVA-PECH, ISBN 80-85853-37-X

Doporučená literatura

- KORŽENKOV, Alexander: Život Zamenhofa (život, dielo a myšlienky autora esperanta). Espero 2011, ISBN 978-80-89366-12-5
- DOBRZYŃSKI, Roman: Zamenhova ulica, vydal Stano Marček, Martin 2006, ISBN 80-969446-8-1

Doporučené webové stránky

- www.esperanto.sk
- www.lernu.net
- <http://eo.mondediplo.com/> (Le monde diplomatique)
- www.monato.be